

dr RAFAŁ CZYŻYCKI

dr RAFAŁ KLÓSKA

Uniwersytet Szczeciński

WPLYW CZYNNIKÓW SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH NA DZIAŁALNOŚĆ OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH

Streszczenie

W artykule przedstawiono społeczno-polityczne przyczyny wprowadzenia w Polsce w 1999 roku reformy emerytalnej. Dokonano również oceny funkcjonowania Otwartych Funduszy Emerytalnych na przestrzeni 11 lat. Przedstawiono ekonomiczne efekty działalności OFE dla członków funduszy, sektora publicznego oraz dla samych Powszechnych Towarzystw Emerytalnych, będących właścicielami OFE.

Wprowadzenie

Idea instytucjonalnego systemu zabezpieczenia emerytalnego, z perspektywy historii ludzkości, jest pomysłem dość młodym. Pojawiła się dopiero w dobie postępującej industrializacji, która miała miejsce pod koniec XIX wieku. Wówczas to na wniosek Otto von Bismarcka, w 1889 r., parlament Prus przegłosował ustawę wprowadzającą obowiązkowe ubezpieczenie społeczne. Mimo że w głównym zamierzeniu miało to być rozwiązanie tymczasowe, służące załagodzeniu wzrastającego niezadowolenia w sferach robotniczych, to zasadnicza koncepcja tego pomysłu bez większych zmian przetrwała do naszych czasów. Opierała się ona na założeniu solidaryzmu społecznego, według którego wszyscy obecnie pracujący mieli przekazywać 6% swoich zarobków do państwowego funduszu, z którego wypłacane były emerytury pracownikom powyżej 70. roku życia¹. Przy średniej długości życia w ówczesnej Europie wynoszącej ok. 45 lat i powszechności ubezpieczenia emerytalnego, taka koncepcja

¹ Wiek emerytalny do 65 lat obniżono dopiero w 1916 roku.

zapewniała nie tylko zbilansowanie się systemu, ale również generowała nadwyżkę, stanowiącą istotne dochody państwa. Wraz z masową migracją ludności ze wsi do miasta, determinowaną m.in. wizją zabezpieczenia materialnego na starość, mechanizmy wprowadzone przez Bismarcka zapewniły nie tylko poprawę nastrojów społecznych, ale również istotnie wspomagały rozwój gospodarczy. To z kolei spowodowało wprowadzenie obowiązkowych ubezpieczeń emerytalno-rentowych opartych na koncepcji Bismarcka w innych kapitalistycznych państwach świata.

Wraz z wydłużaniem się średniej długości życia oraz spadkiem przyrostu naturalnego dotychczasowe rozwiązania zabezpieczenia emerytalnego oparte na systemie repatriacyjnym stawały się coraz większym obciążeniem dla budżetów poszczególnych państw. Od końca XX wieku można zauważyć większe lub mniejsze, ewolucyjne lub rewolucyjne zmiany w systemie emerytalnym, które są wprowadzane przez poszczególne państwa. Na oparcie systemu emerytalnego na powszechnym i obowiązkowym systemie kapitałowym jako pierwsze państwo na świecie zdecydowało się Chile, na początku lat 80. ubiegłego wieku², następnie taki system wprowadziło kilka innych państw Ameryki Łacińskiej. W Europie system oparty na koncepcji oszczędzania przez przyszłego emeryta na indywidualnym rachunku w funduszu emerytalnym jako pierwsze wprowadziły Węgry i Polska w 1998 r.

Reforma emerytalna w Polsce

Pomimo że za datę reformy emerytalnej w Polsce uważa się rok 1998, to już od początku lat 80. ubiegłego wieku pojawiały się wyraźne dążenia do wprowadzenia zmian w ówczesnie obowiązującym systemie emerytalnym. Dotyczyło to przede wszystkim oczekiwań dotyczących waloryzacji rent i emerytur tzw. starego portfela, które w wyniku braku wcześniejszej waloryzacji i istniejącej dużej inflacji znacząco straciły na wartości. Równoległe pojawiły się również oczekiwania dotyczące większego powiązania wysokości otrzymanej emerytury z ilością faktycznie przepracowanych lat. Dopiero jednak w 1990 r. pojawił się pierwszy projekt reformy emerytalnej, sprowadzający się do waloryzacji „starego portfela” i ograniczony tylko do osób powyżej 70. roku życia. Trzy lata później opracowana została tzw. Biała Księga Emerytalna, która w sposób jednoznaczny przedstawiała problem starzejącego się społeczeństwa oraz wynikającą z tego potrzebę głębokiej reformy systemu emerytalnego. Jednak dopiero w 1997 r. przegłosowano Ustawę o pracowniczych programach

emerytalnych oraz Ustawę o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, natomiast rok później pozostałe z ustaw reformujących system emerytalny. Od 1 stycznia 1999 r. oficjalnie obowiązuje w Polsce nowy system emerytalny, którego idea opiera się na powiązaniu systemu repartycyjnego z systemem kapitałowym. W ramach systemu repartycyjnego pozostawiono, jako jeden z filarów, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, którego zasadniczy cel działalności nadal sprowadza się do finansowania świadczeń obecnych emerytów składkami osób obecnie pracujących. Zreformowano natomiast sposób określania wysokości emerytury wypłacanej przez ZUS. Jej wysokość ściśle ma być powiązana z wysokością składek zgromadzonych przez pracownika na indywidualnym, wirtualnym subkoncie emerytalnym. Jako drugi filar systemu emerytalnego zostały powołane Otwarte Fundusze Emerytalne, które w zamian za określone wynagrodzenie miały inwestować zebrane składki przyszłych emerytów na rynku kapitałowym. Zapewnić to miało relatywnie wyższą emeryturę niż tylko jej oparcie na świadczeniu otrzymywanym z ZUS. Pojawił się natomiast problem zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa nie tylko samych składek przekazanych OFE, ale również odpowiedniego poziomu zysku wypracowanego przez fundusz. Zapewniono to poprzez³:

- pozbawienie funduszy emerytalnych zdolności upadłościowej oraz stworzenie prawnej separacji środków funduszu od środków zarządzającego nim towarzystwa emerytalnego,
- obwarowanie inwestycji funduszy licznymi limitami ilościowymi i innymi ograniczeniami zmniejszającymi popyt na zbyt ryzykowne inwestycje przy równoczesnym wprowadzeniu minimalnej stopy zwrotu,
- zastosowanie wobec funduszy emerytalnych szczególnego nadzoru, obejmującego nadzór licencyjny oraz bieżący nadzór nad działalnością lokacyjną i operacyjną.

Sam kapitałowy charakter II filaru powoduje jednak, że duże znaczenie dla końcowego wyniku mają procesy inflacyjne, dekoniunktura w gospodarce oraz zdarzenia losowe mogące wystąpić po stronie ubezpieczonego (choroba, brak pracy), które istotnie zmniejszają zdolność oszczędzania⁴.

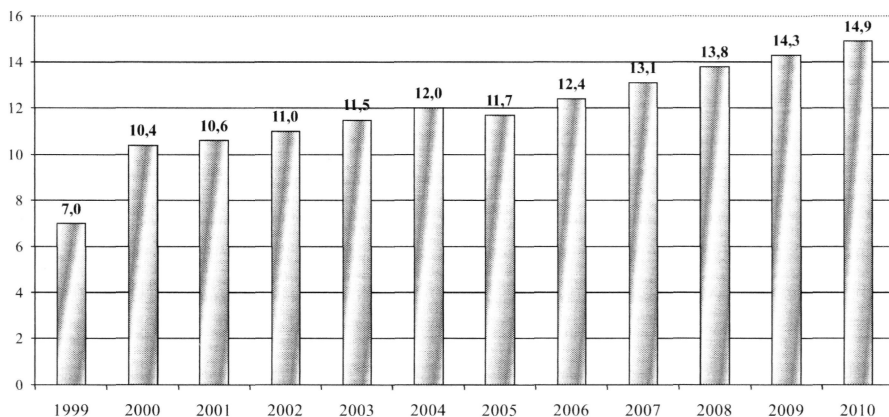
³ Ibidem, s. 6.

K. Ortyński, *Metody kształtowania i charakter rozwoju trój filarowego systemu ubezpieczenia emerytalnego w Polsce*, w: *Współczesne problemy ekonomiczne jako wyzwanie dla zmieniającej się gospodarki*, red. Z. Kwaśnik, W. Żuków, Radomska Szkoła Wyższa, Radom 2010, s. 82.

Emerytura w tropikach

Koncepcja reformy emerytalnej i oparcie jej o dwa obowiązkowe filary zyskała szeroką akceptację społeczno-polityczną. Jej zwolennikami były sfery rządowe, które w reformie upatrywały możliwość odciążenia budżetu państwa z jednej strony, a z drugiej możliwość stymulowania gospodarki poprzez inwestycje dokonywane przez OFE na rynku kapitałowym. Zwolennikami reformy emerytalnej były również prywatne podmioty, które w możliwości prowadzenia Otwartych Funduszy Emerytalnych upatrywały źródła pewnego i stałego przez wiele lat zysku, oraz pracownicy i funkcjonujące związki zawodowe, które na własnej skórze odczuwały skutki bankrutującego dotychczasowego systemu. Pomimo że zgodnie z założeniami system oparty o dwa obowiązkowe filary w pełni ukształtuje się dopiero w 2035 r., to już obecnie można dokonać pierwszych ocen funkcjonowania zreformowanego systemu emerytalnego. U podstaw takiej oceny leży z jednej strony próba dokonania zmian w systemie przez sfery rządowe, wynikająca z potrzeb polityczno-gospodarczych, z drugiej zaś pojawienie się pierwszych wypłat emerytur z drugiego filaru.

Oceniając funkcjonowanie zreformowanego systemu emerytalnego z punktu widzenia podmiotów prowadzących Otwarte Fundusze Emerytalne, należy niewątpliwie uznać minione jedenaście lat za bardzo dobry okres. Po niespotykanej nigdy wcześniej i trudnej do powtórzenia w przyszłości kampanii reklamowej prowadzonej na początku reformy przez Powszechne Towarzystwa Emerytalne (PTE) liczba członków tych towarzystw już po 15 miesiącach wyniosła ponad 10 mln, a w kolejnych latach rosła średniorocznie o kolejne 450 tys. Szacuje się, że spośród osób, które 1 stycznia 1999 r. były w wieku 31-50 lat i miały prawo zadecydować, czy pozostają w dotychczasowym systemie opartym tylko na ZUS, czy też przechodzą do nowego systemu, aż 7,7 mln osób zawierzyło prowadzonej wówczas przez PTE kampanii reklamowej, której głównym przesłaniem była wizja emerytury spędzanej na złotych piaskach tropikalnych plaż. W każdym kolejnym roku z mocy samego prawa do systemu przystępują kolejne roczniki, które wchodząc na rynek pracy, zwiększają źródło wpływających składek do OFE. Na rysunku 1 przedstawiono dynamikę łącznej liczby członków OFE.



Rys. 1. Liczba członków OFE (w mln osób - stan na koniec roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.ofe.135.pl/; www.igte.pl/; www.knf.gov.pl/.

Ze względu na fakt, że polski rynek kapitałowy był w 1999 r. bardzo płytki, przy ustalaniu kształtu i zasad reformy emerytalnej pojawiła się koncepcja stworzenia określonych zachęt dla kapitału prywatnego, w tym zagranicznego, do rozpoczęcia działalności na rynku OFE. Ich głównym wyznacznikiem było stworzenie systemu określonych opłat, które OFE mogły pobierać od swoich członków, przede wszystkim dotyczy to opłaty za składkę, zarządzanie czy opłaty transferowej. W pierwszym okresie, tj. od początku funkcjonowania systemu do roku 2003, ustawodawca nie określił sposobu ustalania i maksymalnej wysokości pobieranej przez OFE opłaty członkowskiej, i zasadniczo w tym okresie oscylowała ona w granicach 7-8%, chociaż zdarzało się, że Fundusz pobierał od swoich członków nawet 10%. W 2003 r. po raz pierwszy wprowadzono ustawowe ograniczenie wysokości pobieranej opłaty do maksymalnie 7%), z zastrzeżeniem, że od roku 2011 będzie ona corocznie obniżana tak, aby w 2014 r. ukształtowała się na poziomie 3,5%. Jednak już w roku 2009 dokonano kolejnej zmiany zasad ustalania maksymalnej wielkości prowizji, jaką mogą pobierać fundusze. Od 1 stycznia 2010 r. maksymalna dopuszczalna wysokość opłaty członkowskiej wynosi 3,5%. Dokonywane korekty wielkości maksymalnej opłaty członkowskiej wynikały przede wszystkim ze zbyt dużych opłat pobieranych przez fundusze, które to opłaty nie znajdowały żadnego ekonomicznego uzasadnienia, szczególnie w sytuacji, kiedy już w roku 2002 PTE odnotowały pierwszy zysk netto, a sumaryczny zysk z działalności za okres 11 lat sięga 3,6 mld zł. Opłaty członkowskie pobierane od każdej składki trafiającej do OFE nie są jedynymi opłatami obciążającymi przyszłych emerytów.

PTE pobierają również opłaty za zarządzanie już zgromadzonymi funduszami, które wynoszą 0,05% aktywów funduszu netto i są pobierane każdego miesiąca. O ile w pierwszym okresie funkcjonowania OFE wartość pobranych opłat za zarządzanie nie stanowiła istotnej wielkości, to w 2010 r. była ona większa niż pobrane opłaty od składek. W sumie na przestrzeni 11 lat funkcjonowania systemu działające na rynku OFE pobrały od swoich członków z tytułu opłat za składki oraz zarządzanie ponad 14 mld zł, wypłacając sobie w tym samym czasie dywidendę w łącznej kwocie prawie 3 mld zł. Strukturę i dynamikę przychodów, aktywów i wypłaconych dywidend przez PTE na tle otrzymanych składek w latach 1999-2010 przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Wybrane wielkości ekonomiczne opisujące działalność PTE w latach 1999-2010

Rok	Opłata od składki (mln zł)	Opłata za zarządzanie (mln zł)	Suma opłat (mln zł)	Przekazane składki do OFE (mld zł)	Aktywa netto OFE (mld zł)	Wypłacone dywidendy (mln zł)
1999	207,8	2,3	210,1	2,3	2,3	-
2000	701,1	35,0	736,1	7,6	9,9	-
2001	724,4	83,4	807,8	8,7	19,4	-
2002	624,5	150,7	775,2	9,5	31,6	-
2003	634,3	227,8	862,1	10,3	44,8	20,2
2004	699,6	285,8	985,4	11,4	62,6	199,5
2005	818,6	381,0	1199,6	14,0	86,1	302,4
2006	960,2	491,1	1451,3	16,2	116,6	346,8
2007	1056,5	586,6	1643,1	17,7	140,0	492,4
2008	1225,7	585,7	1811,4	20,5	138,3	530,8
2009	1302,2	639,7	1941,9	21,5	178,6	604,1
2010	805,6	893,5	1699,1	22,4	221,3	487,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.portalemerytalny.pl/; www.knf.gov.pl/.

Z punktu widzenia sfer rządowych ocena działalności obecnego systemu emerytalnego powinna być dokonana wielobiegunowo. Z jednej strony OFE miały odciążać w przyszłości bankrutujący dotychczasowy repartycyjny system emerytalny, który przy zwiększającej się średniej długości życia, napływie na rynek pracy roczników niżu demograficznego i stale zmniejszającym się przyroście naturalnym, stałby się zbyt dużym obciążeniem dla budżetu państwa. Polska w tym zakresie, wprowadzając reformy już na początku 1999 r., zdecydowanie wyprzedziła inne kraje Europy i świata, które obecnie zmagają się z tym problemem. Powiązanie wysokości przyszłej emerytury z wielkością

zgrupowanego w czasie lat pracy kapitału w II filarze miało również działać mobilizacyjnie na pracowników. To z kolei miało wywołać u bezrobotnych większą skłonność bardziej intensywnego i skutecznego poszukiwania zatrudnienia, a w przypadku pracujących w szarej sferze skłonić ich do legalizacji zatrudnienia. Wprowadzając nowy system, poprzez odpowiednie rozwiązania legalizacyjne, sfery rządowe zapewniły wykorzystanie zebranych w II filarze składek do wspierania gospodarki krajowej. Przyjęto m.in., że inwestując składki polskich obywateli, OFE mogą na zagraniczne rynki kapitałowe przeznaczyć tylko do 5% aktywów, przy limicie na akcje spółek na rynku krajowym do 40%⁵. Wprowadzając 5% limit na nabywanie akcji na rynkach zagranicznych, przy świadomości bardzo płytkiego w 1999 r. krajowego rynku kapitałowego oraz perspektywie istotnych transferów finansowych z ZUS, rząd zamierzał w pewny sposób wykorzystać OFE jako siłę napędową rozwoju Giełdy Papierów Wartościowych, zwłaszcza w perspektywie prywatyzacji planowanych przez Skarb Państwa. Limit na zagraniczne walory w praktyce i tak okazał się niepotrzebny, ponieważ OFE niezbyt chętnie postrzegają zagraniczne rynki kapitałowe jako miejsce lokowania swojego kapitału. W ostatnich trzech latach inwestycje w zagraniczne papiery wartościowe stanowiły średnio 0,9% portfela⁶. Oprócz postrzegania OFE jako siły zwiększającej popyt, a tym samym cenę emisyjną akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw, strona rządowa w pewnym zakresie sprowadziła działalność funduszy emerytalnych do nabywców emitowanych przez Skarb Państwa obligacji⁷. O ile udział obligacji i bonów skarbowych zakupionych przez OFE w 2001 r. stanowił tylko 4,3% całości zadłużenia sektora finansów publicznych, to już w 2008 roku udział ten wzrósł do 17,5%. Otwarte Fundusze Emerytalne wraz ze wzrostem wartości zgromadzonych aktywów, poprzez wymóg posiadania określonego udziału obligacji w strukturze swoich aktywów, już stają się i będą stawały się jeszcze bardziej istotnym partnerem dla Skarbu Państwa w zakresie finansowania jego potrzeb kredytowych. Zmiany udziału OFE w kapitalizacji Warszawskiej Giełdy Papierów Warto-

⁵ Szczegółowe informacje o wszystkich limitach inwestycyjnych OFE zawiera Rozporządzenie Rady Ministrów z 3 lutego 2004 r. w sprawie określenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu emerytalnego, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat, oraz dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne, DzU 2004, nr 32, poz. 276.

⁶ Informacje o działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych w okresie 28.09.2007-30.09.2010, UKNF, Warszawa 2010.

Ustawa z 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, DzU 1998, nr 139, poz. 934, z późn. zm.

ściowych oraz finansowaniu zadłużenia sektora publicznego zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela 2

Struktura aktywów OFE w latach 2001-2008

Rok	Akcje			Bony skarbowe i obligacje		
	mld zł	% aktywów	Udział w kapitalizacji GPW w %	mld zł	% aktywów	Udział w zadłużeniu sektora finansów publicznych w %
2008	29,88	21,62	11,18	104,38	75,52	17,46
2007	48,77	34,93	18,24	86,06	61,65	16,32
2006	39,93	34,35	9,12	73,01	62,82	14,42
2005	27,24	31,70	8,83	55,11	64,14	11,81
2004	20,76	33,72	9,69	37,34	60,81	8,65
2003	14,34	32,41	10,24	28,00	63,30	6,86
2002	8,61	28,25	7,79	21,06	69,09	5,98
2001	5,38	28,61	5,20	12,88	68,46	4,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.knf.gov.pl/; www.stat.gov.pl/; www.gpw.pl/.

Trzecią stroną oceniającą wprowadzoną w 1999 r. reformę emerytalną jest potencjalny beneficjent jej skutków, czyli przyszły emeryt. Pomijając obowiązkowość przystępowania do II filaru osób, które przed 1999 rokiem miały poniżej 31 lat, a w późniejszym czasie dopiero wchodziły na rynek pracy, to do zreformowanego systemu emerytalnego przyłączyło się dodatkowo ponad 7,7 mln osób w wieku 31-50 lat, które mogły pozostać w tzw. starym systemie. W głównej mierze osoby te decyzję o przystąpieniu do systemu kapitałowo-repartycyjnego podjęły pod wpływem występującej wówczas intensywnej kampanii funduszy emerytalnych, ale również pod wpływem bardzo pozytywnych opinii o przeprowadzanej reformie osób publicznych, polityków czy związków zawodowych. Zabrakło jednak rzetelnej i obiektywnej informacji, że wielkość otrzymywanej w przyszłości emerytury z II filaru będzie pochodną okresu składkowego (dla kobiet, które w 1999 r. miały 50 lat, to tylko 10 lat), wartości przekazywanych składek (do OFE przekazywanych jest obecnie 7,3% wynagrodzenia) oraz efektywności wybranego funduszu (średnia stopa zwrotu dla OFE od początku działalności wynosi ok. 200%). W obecnym modelu systemu emerytalnego istotne znaczenie dla wysokości zgromadzonego w OFE kapitału ma również sytuacja na rynku kapitałowym, zwłaszcza tuż przed momentem przejścia na emeryturę. Szczególnie doświadczyły tego osoby, które jako pierwsze przeszły na emeryturę w 2009 r. i otrzymały z II filaru po kilka-

dziesiąt zł⁸, co było spowodowane z jednej strony bardzo krótkim okresem członkostwa w OFE, a z drugiej następstwem kryzysu na rynkach kapitałowych. Pierwszy okres działalności OFE nie był okresem przybliżającym przyszłych emerytów do wypoczynku w przyszłości na plażach na Bermudach. W okresie 2001-2009 łączna średnia stopa zwrotu OFE ukształtowała się na poziomie 208,5%, jednakże średnia stopa zwrotu rocznych lokat bankowych była niewiele mniejsza i wyniosła 158,3%, natomiast pomimo ponad 50% przeceny akcji w 2008 r. wartość WIG-u w roku 2009 stanowiła 224% wartości z roku 2001. Uwzględniając inflację, która w latach 2001-2009 wyniosła łącznie 27,85%, realne stopy zwrotu wynoszą: 23,8% dla rocznych lokat bankowych, 63% dla OFE i 75% dla WIG-u. Kształtowanie się poszczególnych rocznych stóp zwrotu na tle inflacji przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Roczne stopy zwrotu OFE, WIG-u i lokat bankowych na tle inflacji w latach 2001-2009 (%)

Rok	OFE	WIG	Średnie oprocentowanie rocznych lokat bankowych	Inflacja
2001	13,9	-21,99	13,0	5,5
2002	5,3	3,19	6,3	1,9
2003	12,3	44,92	4,5	0,8
2004	11,3	27,94	3,5	3,5
2005	14,5	33,66	4,3	2,1
2006	14,1	41,60	3,2	1,0
2007	17,0	10,39	2,8	2,5
2008	5,7	-51,07	3,6	4,2
2009	-13,9	46,85	6,3	3,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://runduszeinwestycyjne.profeo.pl/blog/view/12425/Pomocnik-inwestora-oprocentowanie-lokat-bankowych.html>; www.gpw.pl/; www.stat.gov.pl/.

Reforma reformy?

Brak obiektywnej, pełnej i wielostronnej informacji przekazanej społeczeństwu na początku wprowadzania reformy emerytalnej oraz ciągłe próby ustawowego zwiększania efektywności działalności OFE spowodowały, że obecnie

⁸ Pierwszą osobą, która uzyskała świadczenia z nowego systemu, była 60-letnia kobieta, która będąc w OFE od początku reformy uzbierała kapitał w kwocie niespełna 6 tys. zł, co spowodowało, że w całości świadczenia emerytalnego w wysokości 917,80 zł wypłata z OFE wyniosła 23,65 zł. Za: *Bardzo niskie pierwsze emerytury*, www.rzu.gov.pl/aktualnosci-z-rynku/zabezpieczenieEmerytalne2/Bardzo_niskie_pierwsze_emerytury_z_OFE___1697.

zdecydowana większość społeczeństwa nie próbuje już nawet zrozumieć, o co chodzi w kolejnym sporze między OFE a rządem. Pomimo że większość członków OFE uważa, iż fundusze źle lokują ich składki, to ponad 70% ankietowanych również nie wierzy, że wprowadzenie w życie propozycji rządowej dotyczącej przesunięcia 5% składki z OFE do ZUS pozytywnie wpłynie na wysokość przyszłej emerytury⁹. Sama strona rządowa również nie ukrywa, że zasadniczą przyczyną dokonania kolejnych zmian w funkcjonującym już systemie emerytalnym jest problem narastającego deficytu publicznego.

Sceptycznie postrzegana jest także propozycja stworzenia tzw. bezpiecznego subfunduszu C, lokującego środki finansowe przede wszystkim w obligacje. Zgodnie z założeniami, w celu uniknięcia negatywnych skutków możliwej bessy na rynku akcji, na 5 lat przed emeryturą do takiego subfunduszu obligatoryjnie przekazywany byłby cały zgromadzony kapitał przyszłego emeryta. Problematyczność takiego rozwiązania wynika z faktu, że nie można wykluczyć pojawienia się bessy w okresie wcześniejszym, np. na 6-7 lat przed przejściem na emeryturę. Wówczas ostatnie 5 lat powinno jednak zostać wykorzystane nie na ochronę kapitału, ale na jego pomnożenie. Ze strony rządowej pojawia się jeszcze wiele innych propozycji zmian w obecnie obowiązującym kapitałowo-repartycyjnym systemie emerytalnym, których jednoznaczna ocena jest mocno utrudniona. Wynika to przede wszystkim z braku czasu na analizę skutków ich wprowadzenia, przeprowadzenie pogłębionych konsultacji społecznych. Efektem tego może być konieczność przeprowadzenia w przyszłości kolejnej reformy.

INFLUENCE OF SOCIO-POLITICAL FACTORS ON THE ACTIVITY OF OPEN PENSION FUNDS

Summary

The paper presents the socio-political reasons for introducing the 1999 pension reform in Poland. It also makes an assessment of pension funds. The paper presents also the economic implications of activity of OFE (Open Pension Funds) for members of funds, public sector and for the PTEs (Universal Pension Companies), which own pension funds.